

KONTRASTIVNA ANALIZA I NASTAVA STRANIH JEZIKA — ZBORNIK
RADOVA, Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Beograd, 1983. (235 str.)

Mogućnost primene kontrastivne analize i njenih rezultata u pedagoške svrhe u okviru nastave stranih jezika predstavlja predmet brojnih istraživanja poslednjih dvadesetak godina. U ovom vremenskom periodu, shvatanja i saznanja o mogućnostima kontrastivne analize prolazila su kroz nekoliko faza. Prvo se verovalo da kontrastivna analiza predstavlja onaj pravi, dugo očekivani ključ za rešenje svih problema nastave stranih jezika. Zatim, kada se shvatilo da ona ne može da pruži sve odgovore, otišlo se u drugu krajnost. Javili su se mnogi kritički glasovi, naročito u Americi, ali ne i samo u njoj, koji su dovodili u sumnju korisnost kontrastivne analize uopšte. Međutim, vremenska distanca je učinila svoje. Poslednjih godina prevladuje razuman stav da kontrastivna analiza, iako nikako ne može da odgovori na sva pitanja u vezi s problemima nastave stranih jezika, na neka ipak može da pruži adekvatne odgovore i tako doprinese i nastavi stranih jezika i kreiranju nastavnih materijala.

Stoga je ovo možda i bio pravi trenutak da se utvrde shvatanja, stavovi i rezultati primene kontrastivne analize u nastavi stranih jezika u našoj zemlji kao i da se razmotre teorijska dostignuća kontrastivne analize u svetu. Tako je u novembru 1982. godine u Beogradu održan simpozijum Društva za primenjenu lingvistiku Srbije na temu »Kontrastivna analiza i nastava stranih jezika«. Zbornik o kome je reč u ovom prikazu, sadrži 32 od 39 referata podnetih na simpozijumu. Ostali referati objavljeni su ili će se objaviti u drugim publikacijama.

Referati su u Zborniku razvrstani na sledećih pet tematskih područja:

- Teorijski problemi kontrastivne analize jezika
- Praktični problemi kontrastivne analize maternjeg jezika sa stranim jezicima
- Kontrastivna analiza i nastava stranih jezika
- Kontrastivna analiza i analiza grešaka
- Kontrastivna analiza i prevođenje.

Kako se u uvodnoj reči navodi, svi referati koji su dostavljani uređivačkom odboru pojavljuju se u verziji u kojoj su predati uz minimalne intervencije. Uređivački odbor se pri tome opredelio za maksimalnu tolerantnost u ime izvornosti referata, smatrajući Zbornik, pre svega, protokolom sa simpozijuma. S obzirom na ovakav stav uređivačkog odbora, iz referata nisu uklanjane disproporcije u kvantitetu i kvalitetu.

Prvo tematsko područje, pod naslovom »Teorijski problemi kontrastivne analize jezika« (str. 12—39) sadrži četiri referata. U okviru ovog tematskog područja razmatraju se dileme i perspektive kontrastivne lingvistike (M. Riđanović), odnos između kontrastivne analize i kontrastivne realnosti (R. Dorđević), preduslovi i karakteristike kontrastivne gramatike kao didaktičkog

instrumenta (*A. Perić*) i značaj primene kontrastivne analize u nastavi stranih jezika danas (*N. Dimitrijević*).

Drugo tematsko područje: »Praktični problemi kontrastivne analize maternjeg jezika sa stranim jezicima« (str. 40—133) zastupljeno je sa četrnaest referata. Ovo je po broju referata najzastupljenije tematsko područje u Zborniku. Interesovanja istraživača su različita u okviru ovog tematskog područja, što dovodi do toga da se praktičnim problemima kontrastiranja prilazi iz više aspekata. Tako objavljeni referati uzimaju za predmet razmatranja kvantitativnih odnosa u kontrastivnoj analizi srpskohrvatskih i engleskih ličnih zamenica (*Lj. Mihajlović*), kontrastivnu analizu koordinacije (*M. Mihajlović*), gerundivnu nominalizaciju u engleskom i makedonskom jeziku (*E. Konečni*), pridevske sintagme u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku kao predmet kontrastivne analize (*Z. Žiletić*), koncesivnu hipotaksu u sistemu složenih rečenica srpskohrvatskog jezika (*S. Žuljević*), konceptualni pristup problemu dijateze u engleskom i srpskohrvatskom jeziku (*Z. Stojadinović*), kontrastivnu analizu padeža u hrvatskosrpskom i engleskom jeziku i izbor lingvističkog modela (*D. Kučanda*), kontrastivnu analizu glagola sa recipročnim značenjem u francuskom i srpskohrvatskom jeziku (*D. Točanac*), izražavanje iterativnosti u makedonskom i engleskom jeziku (*M. Taneva*), francuske ekvivalente srpskohrvatskog posesivnog dativa (*V. Roglić*), kontrastivnu tekstologiju i stručne jezike (*E. Čavić*), pasus kao jedinicu kontrastivnog proučavanja (*V. Polovina*), ilokutivni tip ekspresiva-kontrastivnu analizu nemačkog i srpskohrvatskog (*M. Ličen*) i lingvistički kontrast u transformacionoj sintaksi (*Lj. Bibović*).

Tematsko područje »Kontrastivna analiza i nastava stranih jezika« (str. 134—187) sadrži sedam referata u kojima se uglavnom razmatra primena konkretnih rezultata kontrastivne analize u nastavi stranih jezika. Tako se u okviru ovog tematskog područja razmatraju: uloga maternjeg jezika i kontrastivne analize u nastavi stranih jezika (*G. Iričanin*), primena kontrastivne analize u razredu (*V. Sekulić*), mogućnosti primene kontrastivne analize na nivou tvorbe reči u srednjem usmerenom obrazovanju (*B. Terzić*), red reči u ruskom i srpskohrvatskom jeziku (*T. Joksimović*), didaktički relevantne diferencijacije (*J. Salečić*), od oblika lka biću (*N. Vinaver*) i osnovni brojevi i brojne imenice u srpskohrvatskom jeziku u poređenju sa slovačkim jezikom (*M. Týr*).

Sledeće tematsko područje pod naslovom »Kontrastivna analiza i analiza grešaka« (str. 188—221), zastupljeno je sa pet referata vezanih za analizu grešaka, oblast komplementarnu sa kontrastivnom analizom. Referati iz ovog područja obuhvataju kontrastivnu analizu i predviđanje teškoća u vokalizmu (*D. Đokić*), odnos slovenačko-italijanske kontrastivne analize i sistematskih grešaka u oblasti izražavanja temporalnih i aspektualnih odnosa (*T. Miklić*), neke metodološke probleme leksičke analize grešaka na stranom jeziku (*S. Đolić*), analizu grešaka koje se javljaju u procesu savladavanja pravopisa stranog jezika (*Lj. Čučuz—S. Vlajić*), kontrastivnu analizu grešaka u svetlosti sadašnje nastavne prakse s primenama iz francuskog jezika (*Lj. Ivošević*).

Poslednje tematsko područje: »Kontrastivna analiza i prevođenje« (str. 22—233) sadrži dva referata od kojih jedan razmatra mogućnost transpozicije leksičkih jedinica i rečeničkih struktura u prevođenju jezika struke (*Z. Čulić*) a drugi veznike na engleskom jeziku i probleme koji se javljaju prilikom njihovog prevođenja na srpskohrvatski (*R. Šević*).

Uz svaki referat dat je kratak rezime na jednom od svjetskih jezika.

Ovaj Zbornik predstavlja korisnu i zanimljivu publikaciju. Ne samo što je ilustracija jednog, po mišljenju većine učesnika, uspelog simpozijuma, već i stoga što objavljeni referati svedoče o tome da su istraživači u našoj zemlji u toku sa savremenim lingvističkim zbivanjima u svetu i da se u kontrastivnoj analizi između pojedinih stranih jezika koji se uče u našoj zemlji i jezika naših naroda, koriste najsavremeniji lingvistički modeli, kao što su transformaciono-generativna gramatika, analiza diskursa i tekstualna lingvistika.

Jasna Bilinić-Zubak

ELT TECHNIQUES AND METHODOLOGIES FOR TEACHER TRAINERS

Seminar za nastavnike metodike stranih jezika, Canterbury, Velika Britanija, lipanj/srpanj 1983.

Canterbury, grad Chaucerovih hodočasnika i mjesto pogibije Thomasa Becketa u borbi za prevlast između crkve i države, grad koji počiva na rimskim temeljima i u svojoj arhitekturi pokazuje cjelokupnu povijest razvoja Engleske, bio je u rano ljeto 1983. godine domaćin seminaru koji je organizirao Britanski savjet. Kampus novog sveučilišta Kenta (otvoren 1965. godine) ugostio je grupu od tridesetak iskusnih metodičara nastave stranih jezika iz cijeloga svijeta.

Osnovni cilj seminaru bio je, a što se može vidjeti i iz naslova, upoznati stručnjake za metodiku nastave stranih jezika, koji su neposredno ili posredno odgovorni za obrazovanje budućih nastavnika stranih jezika, sa sadašnjim trenutkom u razvoju teorije nastave i njene praktične primjene u nastavi stranih jezika, s posebnim obzirom na nastavu engleskog jezika.

Na seminarima koje organizira Britanski savjet za ovako širok auditorij, najčešći je kamen spoticanja nejednak nivo znanja jezika učesnika, a to često vodi do organizacijskih problema. Seminar o kojem je ovdje riječ nije imao nikakvih jezičnih problema — svi su sudionici već dugogodišnji nastavnici engleskog jezika na svim stupnjevima učenja, a manji dio i izvorni govornici jezika. Međutim, sudionici su došli iz različitih društvenih sredina u kojima engleski jezik ima različitu ulogu u društvu, u nastavi, u pristupu prema njegovu podučavanju, u odnosu učenika prema tome jeziku. Postoje i razlike u obrazovanju nastavnika za podučavanje engleskog jezika, a to znači da postoji i različita teorijska osnova metodike nastave stranih jezika. Organizator je, čini se, uzeo u obzir te činjenice pri stvaranju koncepcije ovoga seminaru. Teško je bilo odlučiti se što ponuditi ovakvom raznorodnom auditoriju. Zbog toga smo na seminaru upoznavali od svega po malo — od već poznatih metoda koje je potaknuo razvoj psiholingvistike, preko raznih tehnika rada koje